

SEOSSED TEISTE VALDKONDADE STRATEEGIADE JA ARENGUKAVADEGA

Koostatud arengukava on kooskõlas varem koostatud riiklike arengukavadega ning arvestab ka kohalikes arengukavades sisalduvaid seisukohti ja nendega kavandatud meetmeid. Kohati on varasemad arengukavad aegunud ja omavahel vastuolus, mistõttu täieliku kooskõla saavutamine ei olnud võimalik.

I Eesti säästva arengu riiklik strateegia „Säästev Eesti 21“

Riiklikus arengukavas „Säästev Eesti 21“ (SE 21) [1] on nenditud, et teadmushiskonnas on pürgimine maksimaalse ökoloogilise tasakaalu suunas iseenesestmõistetav protsess, kuid see peab arvestama reaalselt majandus- ja sotsiaalselt keskkonda. Positiivne tulem realiseerub looduskaitse ja looduskasutuse kui ühtse protsessi teineteist täiendavate poolte ühtsuse edendamise teel, arvestades, et inimene on osa ökosüsteemist. Kuna üheks teadmushiskonna eesmärgiks on üldine heaolu kasv, siis on SE 21 kohaselt paratamatu ka loodusressursside kaasamine vajaliku majandusbaasi loomiseks. Loodusressursi säästlik majandamine ei ole pelgalt kaitse, vaid ökoloogiliselt tasakaalustatud ressursi kasutamine. Loodusressursi kasutamisega kaasnevad eelnevalt koostatud põhjendatud ja suurimat majanduslikku tulu töötavad optimaalse kasutamise skeemid ja looduslikke ja sotsiaalseid arenguid tasakaalustavad mehhanismid. Kõik see on mõeldav vaid printsiipidel, et tagada keskkonnahoid. Rakendatakse säästva tarbimise mehhanismid riigihangete, riiklike investeerimisprogrammide jt arengukavade kriteeriumidesse. Põlevkivi arengukava lähtub just nimetatud printsiipidest.

II Eesti keskkonnastrateegia aastani 2010 ja Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030.

Eesti keskkonnastrateegias aastani 2010 [2] määratletakse riigi keskkonnakaitseks põhimõtted ning eelistused. Dokument on käsitletav SE 21 keskkonnavaldkonda elluviiva strateegiana, mis annab ülevaate Eesti keskkonnaseisundi nüüdisolukorrast ning edasistest taotlustest. Strateegiaga haaratakse ühtseks tervikuks kogu Eesti keskkond, sealhulgas tehiskeskkond. Keskkonnastrateegia sisaldab vaid üldisi keskkonnaeesmärke ja ülesandeid ning selles ei ole määratletud vastutajaid ega rahastamisallikaid. Fikseeritud on üldised põhimõtted, millest peab lähtuma ka käesolev Põlevkivi arengukava. Näiteks tuleb säästlikult kasutada ressursse kaevandamispiirkondades, pöörata erilist tähelepanu rikutud maade korrastamisele ja nõuda eesrindlike keskkonnasõbralike kaevandamistehnoloogiate kasutamist.

Põlevkivi arengukava on väga tihedalt seotud Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 [3] eesmärgiga: Maavarade keskkonnasõbralik kaevandamine, mis säästab vett, maastikke ja õhku, ning maapõueressursi efektiivne kasutamine minimaalsete kadude ja minimaalsete jäätmetega. Nimetatud strateegia meetmetena on nimetatud: Maavarade kasutamise pikaajaliste riiklike arengukavade koostamine ja rakendamine (arengukavade aluseks on ressursi optimaalse kasutamise skeemid, mis soodustavad ressursi kasutamist vastavalt riigi vajadustele teaduslikel alustel) ja Maavara kaevandavate ja kasutavate ettevõtjate tegevuse suunamine keskkonnasäästlikkusele regulatsioonide ja toetuste süsteemi rakendamise kaudu. Põlevkivi arengukava koostamine ongi juba nimetatud meetmete rakendamine.

III Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007–2013 „Teadmistepõhine Eesti“

TA&I strateegia 2007–2013 „Teadmistepõhine Eesti“ (TE II) [4] keskendub ühiskonna jätkusuutlikule arengule teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kaudu. Strateegia alusel

käivitatakse riiklikud teadus- ja arendusprogrammid sotsiaalmajanduslike probleemide lahendamiseks ja eesmärkide saavutamiseks iga Eesti elaniku jaoks tähtsust omavates sotsiaalmajanduslikes valdkondades, nagu näiteks energeetika, riigikaitse ja julgeolek, tervishoid ja hoolekanne, keskkonnakaitse, infoühiskond. Energeetika-alane riiklik teadus- ja arendusprogramm saab olema tihedalt seotud põlevkivialaste teadus ja rakendusuuringute kavandamise ja selle valdkonna spetsialistide ettevalmistamise ning koolitusega.

IV Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015

Kütuse- ja energiamajanduse arengukava [5] järgi on Eesti energiaressurssides ja primaarenergia bilansis kodumaiste energiaallikate osatähtsus ka eelseisva 10 aasta lõikes kõrge, baseerudes suures osas põlevkivil. See annab elektrivarustuses arvestatava strateegilise sõltumatuse (importitavate energiaallikate osakaal on meil ~1/3, EL liikmesriikides keskmiselt ~2/3). Põlevkivi suuremahulise kasutamise peamiseks positiivseteks külgedeks on riigi energeetiline varustuskindlus ning vähene hinnasõltuvus maailmaturust. Negatiivse poolena tõusevad esile suured keskkonnakahjustused nii põlevkivi kaevandamisel kui ka kasutamisel ning põlevkivi madal kütteväärtus. Seega tuleb tagada avatud turu tingimustes põlevkivienergia tootmise siseturu konkurentsivõime säilimine ning efektiivsuse tõus, teisalt tuleb säästa keskkonda.

1. Eesti kütuse- ja energiamajanduse strateegilised eesmärgid on arengukavas sõnastatud järgmiselt:
 - 1) tagada nõuetekohase kvaliteediga ning optimaalsete hindadega kütuse- ja energiavarustus;
 - 2) kindlustada sisemaise elektrilise tarbimiskoormuse katmiseks vajalik kohaliku genereeriva võimsuse olemasolu ning seadusele vastav vedelkütuse varu;
 - 3) saavutada aastaks 2010 taastuvelektri osakaaluks 5,1% brutotarbimisest;
 - 4) saavutada aastaks 2020 elektri- ja soojuste koostootmisjaamades toodetud elektri osakaaluks 20% brutotarbimisest;
 - 5) tagada elektrivõrgu täielik uuendamine ligikaudu 30 aastastes perioodides;
 - 6) tagada avatud turu tingimustes põlevkivienergia tootmise siseturu konkurentsivõime säilimine ning efektiivsuse tõus, rakendades kahjulikke keskkonnamõjusid vähendavaid kaasaegseid tehnoloogiaid;
 - 7) kindlustada riiklikult kehtestatud keskkonnanõuete täitmine;
 - 8) tõhustada energiakasutust soojus-, elektri- ja kütusemajanduses;
 - 9) hoida aastani 2010 primaarenergia tarbimise maht 2003. a tasemel;
 - 10) töötada välja meetmed võimaldamaks taastuvate vedelkütuste, eeskätt biodiisli kasutamist transpordisektoris;
 - 11) tagada pidev kaasaegse oskusteabe ning spetsialistide olemasolu kütuse- ja energiamajanduse kõigis valdkondades, et soodustada siseriiklikku tehnoloogiaarendust ja võimaldada kaasaegse energiatehnoloogia siiret;
 - 12) luua eeldused ühenduste rajamiseks Põhjamaade ning Kesk-Euroopa energiasüsteemidega.

Tegelikkuses nähtub, et osa nendest ülesannetest on täitmata ning puuduvad ka eeldused nende täitmiseks (näiteks primaarenergia taseme hoidmine 2003. aasta tasemel). Vähe on tehtud ka kohaliku genereeriva võimsuse tagamiseks sisemaise tarbimiskoormuse katmisel peale aastat 2015. Peaaegu midagi ei ole tehtud spetsialistide ettevalmistamise parendamiseks energiamajanduse spetsiifilistes valdkondades ning langenud on teadusuuringute maht ja kvaliteet.

Seosed Põlevkivi arengukava temaatikaga esinevad eelkõige eesmärkide 1, 2, 6, 7, 11 ja 12 osas. Ka põlevkivi arengukava põhieesmärgiks on tagada nõuetekohase kvaliteediga ning optimaalsete hindadega kütuse- ja energiavarustus ning kindlustada sisemaise elektrilise tarbimiskoormuse katmiseks vajalik kütusega varustus. Põlevkivi arengukavas on palju tähelepanu pööratud

keskkonnakaitseliste nõuete täitmisele – seega haakub Põlevkivi arengukava Eesti kütuse ja energiamajanduse arengukava eesmärkidega tagada avatud turu tingimustes põlevkivienergia tootmise siseturu konkurentsivõime säilimine ning efektiivsuse tõus, rakendades kahjulikke keskkonnamõjusid vähendavaid kaasaegseid tehnoloogiaid ja kindlustada riiklikult kehtestatud keskkonnanõuete täitmine. Ja seos on ka eesmärkidega tagada pidev kaasaegse oskusteabe ning spetsialistide olemasolu kütuse- ja energiamajanduse kõigis valdkondades, et soodustada siseriiklikku tehnoloogiaarendust ja võimaldada kaasaegse energiatehnoloogia siiret. Kaudselt on Põlevkivi arengukava seotud ka ühenduste rajamisega Põhjamaade ning Kesk-Euroopa energiasüsteemidega, sest Eesti energiasüsteemi paralleeltöö ühendatud energiasüsteemis eeldab ka elektrienergia ekspordi ja selleks vastava kütusevaru olemasolu. Ülaltoodud eesmärkide teostamisel arengukavade tegevused omavahel haakuvad, kuid nende rahastamise osas kattuvusi ei ole.

2. Kütuse- ja energiamajanduse arengukava kohaselt on põlevkivivaru kestushinnangu järelused järgmised:

- 1) tegutsevate kaevanduste ja karjääride aktiivsest varust jätkub tarbimismahu ~12 mln t/a juures aastani 2025. Kui tarbimismaht ei vähene, tuleb ligikaudu 20 a pärast avada uusi kaevandusi, tarbimismahu kasvu korral juba varem;
- 2) kogu põlevkivi aktiivsest varust, arvatuna elektrijaamade ja põlevkiviõli tootmise tehaste tehnilis-majanduslikele tingimustele, jätkub praeguse tarbimismahu juures 60 aastaks;
- 3) uue põlevkivikaevanduse ehitamise kapitalimahukus (koos vajaliku infrastruktuuriga) on esialgsel hinnangul kuni 1000 kr aastatoodangu tonnile ehk kuni 5 mld kr olemasoleva Estonia-taolise kaevanduse ehitamiseks. Lisaks tuleb arvestada uue kaevanduse võimalikust asukohast lähtuvate põlevkivi transpordikulude varieerumisega. Üheks võimalikuks kaevanduse asukohaks on Uus-Kiviõli, kus pole kaitstavaid alasid.

Põlevkivi põhilised kasutamissuunad on energeetika ja keemiatööstus. Kuna põlevkivi on riigi strateegiline energiaressurss, tuleb kaevandamismahtude planeerimisel tähelepanu pöörata nii majanduslikele kui ka keskkonnakaitseliste aspektidele, arvestades seejuures veel sotsiaalpoliitilisi ja julgeolekuga seotud probleeme.

3. Eesti kütuse- ja energiamajanduse pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks esitas Riigikogu järgmisi meetmeid:

- 1) tõhustada koostööd energiaettevõtete, avaliku sektori ning teadus- ja õppeasutuste vahel;
- 2) riigi kütusepoliitika kujundamisel tuleb lähtuda kodumaiste taastuvate kütuste osatähtsuse tõstmise vajadusest energiabilansis, arvestades samas majandusliku ratsionaalsuse ning varustuskindluse printsiipi;
- 3) eelistada uute elektrijaamade rajamisel elektrienergia hajutatud tootmise printsiipi ja soojuse ning elektri koostootmist, kindlustades seejuures olemasolevate soojusvõrkude optimaalse ärakasutamise.

V Eesti elektrimajanduse arengukava 2005-2015

Eesti elektrimajanduse arengukavas 2005-2015 (edaspidi *Elektrimajanduse arengukava*) [6] on toonitatud, et põlevkivi on Eesti strateegiline maavara ja põlevkivi baasil elektri tootmine on Eesti energeetika eripära. 2003 / 2004. majandusaastal müüs AS Eesti Põlevkivi 14,35 mln t põlevkivi, mis moodustas kogu põlevkivitarbest 92,7%.

Põlevkivi osakaal Eesti elektrimajanduse kütusebilansis on viimastel aastatel näidanud mõningast vähenemise tendentsi. Suurimaks põlevkivi tarbijaks on AS Narva Elektri jaamad ~12 mln t. Põlevkivist toodavad elektrit ja soojust ka Ahtme, Kohtla-Järve ja Sillamäe elektrijaamad. Peale põletamise elektrijaamades kasutatakse põlevkivi õli tootmiseks ja keemiatööstuses, 2003. a 2,8 mln t. Sama kogus kasutati ka 2005. a. Põlevkivi aktiivsest varust, lähtuvalt elektrijaamade tehnilis-

majanduslikest tingimustest, jätkuks praeguse tarbimismahu juures ligikaudu 40 aastaks. Tegutsevate AS Eesti Põlevkivi kaevanduste ja karjääride aktiivsest tarbevarust jätkub arengukavas viidatud tarbimismahu (~15 mln t/a) juures 2020. aastani. Kui tarbimismaht ei vähene, tuleb viieteistkümne aasta pärast avada uusi kaevandusi, tarbimismahu kasvu korral juba varem. Eesmärkidest on olulisim tagada sisemaise elektritarbimise koormuse katmiseks vajalik kohaliku genereeriva võimsuse olemasolu, arendada energiaressursse efektiivsemalt kasutavaid tehnoloogiaid, sealhulgas elektri ja soojuse koostootmist ja toetada avatud turu tingimustes põlevkivist kui kohalikust strateegilisest ressursist elektri tootmise efektiivsuse tõusu ja siseturu konkurentsivõime säilimist. Ka Elektrimajanduse arengukavas on rõhutatud, et energeetika arenduse riigisisesteks prioriteetideks on eelkõige täiuslikumad põlevkivitehnoloogiad.

Eelnimetatud prioriteetidest lähtudes peab kujundama energeetikavaldkonna õppe- ja teaduskavad riiklikes haridus- ja teadusasutustes ning arvestama nimetatud suuniseid teaduse arendustegevuse suunamisel ja toetamisel.

VI Eesti looduskaitse arengukava aastani 2035 eelnõu

Looduskaitse arengukava eelnõu [7] eesmärgiks on looduskaitse korraldamine järgneva 30 a jooksul nii, et oleks tagatud loodusväärtuste võimalikult hea säilimine, hävinud (hävimisohus) väärtuste taastamine ning loodusvarade jätkusuutlik kasutamine.

Looduskaitse arengukava eelnõus on määratletud kaheksa valdkonda, mille arendamine on järgmise 30 a jooksul eriti oluline. Tähtsamad valdkonnad on loodus- ja kultuurmaastikud ning rikutud maastikud, liigikaitse, loodusteadlikkus, teadus- ja seirepõhine informatsioon, looduskaitse seosed teiste tegevusaladega ning administratiivsed meetmed looduskaitse korraldamisel. Põlevkivi arengukava põhitemaatika on seotud Looduskaitse arengukavaga eelkõige rikutud alade korrastamise valdkonnas. Looduskaitse arengukava kohaselt on planeeritud keelustada kaevanduste rajamine kaitsealade all ning eelistada kaitstavate alade taastamist vee- ja linnustiku kaitsealadeks, kusjuures iga kaevandamisala tuleb vaadelda eraldi, uurides selle kasutuselevõttuga kaasnevaid eeliseid ja riske.

VII Eesti Maaelu arengukava aastateks 2007-2013.

Eesti Maaelu arengukavas aastateks 2007-2013 [8] ei ole põlevkivi kaevandamisega ega ka selle piirkonna spetsiifiliste probleemidega seotud küsimusi käsitletud. Kaudselt haakub käesoleva Põlevkivi arengukavaga Eesti Maaelu arengukava prioriteeditelg nr 2 - Keskkonna ja paikkonna parandamine, kus on fookuses ebasoodsamates oludes olevate piirkondade toetus. Edaspidi keskendutakse peamiselt põllumajanduslikust tootmisest väljajäänud piirkondade, eelkõige kaitseribade metsastamisele, et tagada hea keskkonnaseisund. Kaudselt puudutab see ka mäetööstusega kahjustatud alasid.

Põlevkivi arengukavaga Eesti Maaelu arengukava prioriteeditelg nr 3 – Maapiirkondade elu kvaliteet ja maamajanduse mitmekesistamine käsitleb majandustegevuse mitmekesistamist maapiirkondades ning külade uuendamist ja arendamist. Ettevõtluse olukorra parandamiseks keskendutakse ennekõike väikeettevõtete tegevuse arendamisele. Soodustatakse eelkõige väiksemate põllumajandusettevõtete tegevuse mitmekesistamist muu maaettevõtlusega väljaspool põllumajandust. Nimetatud tegevused ei haaku eriti Põlevkivi arengukava temaatikaga, sest põlevkivi tootmise puhul on tegemist eelkõige suurtootmisega. Mingil määral soodustab Põlevkivi arengukavas käsitletud karjääride taastamine ja rekultiveerimine uusi, eelkõige turismindusega seotud tegevusalade tekkimist. Eelistatud on kohalikul ressursil põhinev mittepõllumajanduslik tootmine, maaturism, käsitööndus ja teeninduslik ettevõtlus, mis on otseselt seotud maapiirkondade

elu kvaliteedi parandamisega. Selle tulemusel suureneb tööhõive sekundaar- ja tertsiaarsektoris ning kompenseeritakse põllumajandusest vabanevad töökohad.

VII Piirkondlikud arengukavad

Põlevkivi arengukava koostamisel on arvesse võetud piirkondlikke arengukavasid. Ida-Viru maakonna planeeringu (kehtestatud 22.01.1999) seletuskirjas on majandust puudutavas osas [9] käsitletud uuritavat teemat küllaltki põhjalikult.

Ida-Virumaa majandus on Eestis oma tähtsusest ja struktuurilt eripärane. Siin paiknevad Eesti suurimad tööstusettevõtted. Seni on see olnud pigem kahjuks, kuna majandusreformide sotsiaalsed tagajärjed on siin olnud tõsised ning restruktureerimine on toimunud aeglaselt. Kirde-Eesti arengus on määrav osa varem siia tehtud investeeringutel ja piirkonnas paikneval kütuse- ning energeetikakompleksil. Uusettevõtluse areng on olnud suhteliselt aeglane, kuid samas on maakonda jõudmas küllaltki suured välisinvesteeringud, mis peavad silmas ka Peterburi ja kogu Loode-Venemaa turgu ning suurendavad regiooni potentsiaali.

Majanduse struktuurimuutustest sõltub, millised tegevusalad ja millistes asukohtades maakonnas hakkavad need tulevikus paiknema.

Majandusarengu seisukohast on maakonnaplaneeringus esmatähtsad kolm eesmärki:

- töökohtade arvu suurendamine;
- struktuurimuutustest põhjustatud tööpuuduse ja selle mõju vähendamine;
- maakonna atraktiivsemaks muutmine.

Nimetatud eesmärkide tagamiseks peab maakonna majandus arenema järgmistes suundades:

- majanduse rahvusvahelisemaks muutumine;
- uute tegevusalade tekkimine;
- kohalike ressursside innovaatilisem ärakasutamine.

Maakonnaplaneeringu ülesandeks on luua tingimused võimaldamaks realiseeruda maakonna olemasoleval majanduspotentsiaalil ja geograafilisest asendist tulenevatel eeldustel, eelkõige Lääs - Ida majandussuhetes. On vaja reserveerida piisavalt maad võimalikeks transpordikoridoride laiendusteks ning tootmistegevuseks peamiselt Narva linna ümbruses ja piki Tallinn – Narva – Peterburi magistraali. Kaasajastamist vajavad nimetatud alade infrastruktuurid. Oluline on soodustada uute töökohtade loomist, eelkõige ekspordisektoris, kasutades selleks piirkondlikke eeldusi ja aidates kaasa (välis-) investeeringute suurenemisele. Arendustegevuse ülesandeks on Ida-Viru asendi "turustamine" ja rahvusvaheliste programmide kaasamine asendist tulenevate eelduste realiseerimiseks.

Ida-Viru maakonna 2003. aastal valminud teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ järgi jäävad põlevkivi kaeve- ja uuringuväljad olulises ulatuses teemaplaneeringuga kavandatava rohelise võrgustiku tuumaladele, mis nõuab, juhul kui tööstusobjekti rajamine on vajalik või vältimatu, detailplaneeringu koostamist rajatiste asukoha valikuks, keskkonnamõju hindamise (KMH) läbiviimist ja meetmeid negatiivse keskkonnamõju leevendamiseks.

Ida-Viru maakonna planeeringu teemaplaneering 2002. aastast “Ida-Virumaa põlevkivi kaevandamisalade ruumiline planeering” näeb ette põlevkivitootmise ja -töötlemise jätkumise piirkonnas. Põlevkivi arengukava on vastavuses Ida-Virumaa arengukavaga, kus nähakse ette suurtööstuse edendamist. Ida-Virumaa arengukava (kehtestatud 21.09.2005) versiooni [9] järgi on maakonna üheks ettevõtluskeskkonda suunavaks visiooniks järgmine sõnastus: „Ida-Virumaa on

aktiivne ettevõtluspiirkond (ettevõtlusaktiivsus on võrreldes aastaga 2004 kasvanud rohkem kui 30%), mis baseerub kaasaegsel tehnoloogial põhineval efektiivsel ja maailmas konkurentsivõimelisel suurtööstusel ning teenindus-, logistika- ja turismisektoril”.

Ida–Virumaa jäätmekava [10] poolt sätestatakse järgmised eesmärgid:

- 1) rajada Ida- Virumaal optimaalne integreeritud jäätmekäitluskohtade võrgustik;
- 2) edendada jäätmete taaskasutamist vähendamaks prügilatesse ladestatavate jäätmete kogust ja säästmaks loodusvarasid;
- 3) korraldada tööstus- ja olmejäätmete osas ka selliste jäätmeliikide kogumine ja taaskasutamise korraldamine (korraldada korraldamine!? Aga me vist ei toghi muuta), mille edasise käitlemise kulud ületavad tulusid;
- 4) tagada kõigi nõuetele mittevastavate prügilate keskkonnaohutu sulgemine ja jäätmekäitluskohtade seire ning järelhoolduse korraldamine;
- 5) pärast 2009. a on Ida-Virumaal kasutusel üks tavajäätmete prügila – Uikala;
- 6) vältida või piirata keskkonnaohtlike ainete levik pinnases, pinna- ja põhjavees;
- 7) tagada korrektselt töötav ohtlike jäätmete käitlussüsteem;
- 8) suurendada ja täiustada põlevkivitöötlemise ja muude tööstusjäätmete taaskasutamist ning täiustada tööstusjäätmete, sealhulgas põlevkivitöötlemise jäätmete kõrvaldamistehnoloogiat;
- 9) korraldada ümber põlevkivielektrijaamade tuhaärastustehnoloogia ja renoveerida või sulgeda olemasolevad tuhaväljad keskkonnakaitse nõuete kohaselt;
- 10) põlevkivi töötlemisel tekkinud vedelate jäätmete ladestuskohtade keskkonnaohutu likvideerimine ja sealt eralduvate ohtlike ainete leviku tõkestamine;
- 11) suletud prügilate alade maastiku taastamine üldiseks kasutamiseks.

Nende eesmärkide saavutamiseks ja neile kaasaaitamiseks on vajalik karmistada maavara kaevandamisõiguse ja saastetasusid, piirata põlevkivi kasutamise aastamahtu ning seada tehnoloogilisi piiranguid nii põlevkivi kaevandamisele kui ka kasutamisele nii, et ettevõtted kasutaksid tehnoloogiaid, mille tulemusel tekib võimalikult vähe jäätmeid ja seejuures võimalikult palju jäätmeid leiaks taaskasutamist.

Sarnaseid põhimõtteid kannavad ja keskkonnahoiu ning arengueesmäärke seavad ka Lääne- Virumaa arengustrateegia 2007 - 2015 versioon 2006 [11] ning Lääne–Viru maakonna valdade vastavad arengukavad. Põhjalikumalt on seost Lääne Virumaa arengueesmärkide ja hetkeolukorraga käsitletud Keskkonnamõju hindamise aruandes (lisa 9).

IX Keskkonnategevuskava aastateks 2007-2013

Keskkonnategevuskavas [12] on rida põhimõtteid, mis otseselt haakuvad Põlevkivi arengukavaga. Neist olulisemad on:

- 1) kontrolli saavutamine jäätmevoogude üle ja kontrolli tõhustamine jäätmehoolduse üle;
- 2) parima võimaliku tehnoloogia, mis on nii keskkonnasõbralik kui materjali efektiivselt ära kasutatav, eelistamine ja juurutamine soodustamine kõikides sektorites;
- 3) põlevkivituha hüdrotranspordi asendamine mõne muu, keskkondasäästvama tehnoloogiaga;
- 4) põlevkivitööstuse jäätmeladestute nõuetega vastavusse viimine või sulgemine ja korrastamine;
- 5) orgaanilise aine ja süsiniku (TOC) sisalduse vähendamine põlevkivi utmisel tekkivas poolkoks;is;
- 6) mineraaltoorme andmebaasi ajakohastamine keskkonnaregistris, maardlate taashindamine (pingereastamine) lähtuvalt keskkonnamõjust, paiknemisest ning majandusotstarbekusest (maardla kaevandamisväärtusest);
- 7) põlevkivi jt maavarade optimaalse kaevandamismahu määramine ajalises perspektiivis (kuni 20 aastaks);
- 8) põlevkivi kaevandamise ja kasutamise riikliku arengukava rakendamine;

- 9) kehtestada maardlate (mäeeraldiste) arendajatele rentimise süsteem (viia uuringu- ja kaevandamislubade andmine ärilisele alusele);
- 10) luua maardla ja maardla maa ärilise (rahalise) väärtuse hindamise meetodika ja kehtestada vastav hindamise kord;
- 11) diferentseerida kaevandamisõiguse tasu sõltuvalt maardla kaevandamisväärsusest (arvestades maa väärtust, infrastruktuuri ja keskkonnapiiranguid);
- 12) luua ja rakendada toetuste ning soodustuste süsteem keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutuselevõtuks ja kaevandatud alade taastamiseks;
- 13) rikutud alade korrastamise ja rekultiveerimise ning maastikke risustavate objektide likvideerimise hindamise ning seire meetodika väljatöötamine ja seire korraldamine;
- 14) soodustuste, toetuste ja regulatsioonide süsteemi väljatöötamine, mis soodustab polüfunktsionaalset ja jätkusuutlikku maakasutust;
- 15) rikutud alade rekultiveerimise, taastamise ja korrastamise ning risustavate objektide likvideerimise rahastamise põhimõtete väljatöötamine;
- 16) era- ja kolmanda sektori toetamine rikutud maade korrastamiseks;

Kasutatud kirjandus/algallikad

1. Eesti säästva arengu riiklik strateegia Säästev Eesti 21. Eesti keskkonnaministeerium. Tallinn 2005.
2. Eesti keskkonnastrateegia aastani 2010. RTL, 2005, 58, 462. *Internet:* <http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=92520/Eesti+Keskkonnastrategia+2010.pdf> (04.02.2007)
3. Keskkonnastrateegia aastani 2030. Keskkonnaministeerium. *Internet:* <http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=328494/Keskkonnastrateegia+2030+%28eeln%F5u%29.pdf> (04.02.2007).
4. [Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2007–2013 "Teadmistepõhine Eesti"](http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4808). Haridus- ja teadusministeerium. *Internet:* <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4808> (04.02.2007).
5. Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava aastani 2015. RTL, 23.12.2004, 88, 601; *Internet:* <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=829062> (4. 02.2007)
6. Eesti elektrimajanduse arengukava 2005-2015. RTL, 18.01.2006, 7, 134. *Internet:* <https://www.riigiteataja.ee/ert/get-attachment.jsp?id=984718> (4.02.2007).
7. Eesti looduskaitse arengukava aastani 2035 eelnõu. Eesti keskkonnaministeerium. *Internet:* http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=181566/Looduskaitse_arengukava100506.pdf (04. 02.2007).
8. Maaelu arengukava 2007-2013. Põllumajandusministeerium. *Internet:* http://www.agri.ee/link.php?id=13792&filename=MAK_2007_2013_25_01_2007.pdf (04.02.2007).
9. Ida-Virumaa arengukava. *Internet:* <http://www.ida-virumaa.ee/rightSections.php?section=topMenu/maakond/arengutegevus>. (04.02.2007)
10. Ida-Virumaa Jäätmekava. *Internet:* <http://www.envir.ee/237051> (04.02.2007).
11. Lääne- Virumaa arengustrateegia 2007 - 2015 versioon 2006. *Internet:* <http://zoomserv.mls.ee/lvirumv/?id=3255> (07.02.2007).
12. Keskkonnategevuskava. Keskkonnaministeerium. *Internet:* <http://www.envir.ee/2851> (04.02.2007).